№ 48.

GAZETA KORRESPONDENTA
WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 14. CZERWCA ROKU 1799. w PIĄTEK.

z Wiednia dnia 5. Czerwca.

Ceſarz Jmć Hrabiego *Lodron Laterano* mianował nadzwyczaynym Poſłem i pełnomocnym Miniſtrem do Dworu *Szwedzkiego*. — Na dniu 26. Maja pierwsza kolumna woyſka poſiłkowego *Roſſyiſkiego* pod dowodztwem Generała *Rehbinder* kommendę tymczasową na mieyscu Generała *Szembek* maiącego, ſtaneła w *Peſt*, naprzeciw którey na nieiaką odległość wyiechał sam w osobie swoiey Arcy-Xiążę *Palatyn*. Na dniu 28. druga kolumna ſtaneła pod dowodztwem Xiążęcia *Wołkońſkiego*. Na dniu 30. trzecia pod kommendą Generała *Manzurow*, a na dniu 1. Czerwca czwarta i oſtatnia kolumna.

Nadzwyczayny Dodatek do Gazety Dworſkiey pod dniem 3. Czerwca, ieſt naſtępuiącey treści: „F. M. Baron *Kray* przyſłał wiadomość o zaięciu na dniu 23. Maja Cytadelli *Ferrarſkiey*. Na dniu 23. o godzinie 3. zrana nieprzyiaciel opuścił Miaſto, a Generał *Klenau* osadził ie zaraz lekkim batallionem *Bacha*. O godzinie 8. Generał wezwał do poddania ſię kommendanta fortecy, lecz odebrał odpowiedź odmawiaiącą. Gdy iednak baterye były gotowe, przeto Generał *Klenau* rozkazał rzucać bomby i kule do miaſta. A gdy dwa magazyny forteczne zapaliły ſię, kommendant wezwany był na nowo do poddania ſię, i po długich umowach Kapitulacya dopiero o godzinie 1. w nocy podpisaną zoſtała. W fortecy znaydowało ſię 72. nowych armat z potrzebną do nich ammunicyą i ſześcio-mieſięcznym zapasem żywności. Sama Apteka po łowa do pułtora milliona liwrow ieſt szacowana.

Kapitulacya ieſt w naſtępuiącey osnowie: Art: I. Cytadella *Ferrarſka* oddaną będzie Generałowi *Klenau*. — Odpowiedź: *Cytadella będzie oddana woyſkom Ceſarſkim w 30. godzin po podpisaniu kapitulacyi.*

Art: II. Woyſka z których ſię ſkłada garnizon Cytadelli, wyidą ze wſzyſtkiemi honorami woyſkowemi, to ieſt: z zatrzymaniem swoich bagażow i broni, tudzież każdy batallion wyidzie z armatą polową i wozem ammunicyinym. — Odpowiedź: *Garnizon wyidzie bramą* Socorso *z honorami woiennemi, to ieſt bronią i bagażami, tudzież iedną armatą polową aż do ſtoku, gdzie złoży broń, a kawalerya odda ſwoie konie, officerowie zatrzymaią ſzpady.*

Art: III. Garnizon uda ſię do główney kwatery *Francuzkiey* pod eſkortą iaką mu da Generał *Auſtryacki*. Poydzie drogą wſkazaną sobie równie przez tegoż Generała, pod warunkiem iednak, aby ta droga naykrótsza wybrana była. — *Zezwolono.*

Art: IV. Podane będą woyſku potrzebne środki do przewiezienia sprzętow swoich, czy to lądem, czy wodą, bądź należących w ogolności do całego korpusu, bądź w szczegulności do każdego woyſkowego, równie iak do przewiezienia koni officerów lub innych osób. — *Zezwolono.*

Art: V. Tym ſpoſobem garnizon od ſtacyi do ſtacyi w potrzebną zywność i furaż ſtoſownie do regulamentu *Francuzkiego* opatrzony zoſtanie. — *Zezwolono.*

Art: VI. Chorzy i ranni niemogący być wywiezieni, pozoſtaną w ſzpitalu aż do zupełnego uzdrowienia, po ktorym to czaſie wraz z osobami do dozoru ich zdrowia przeznaczonemi, odeſłani będą do forpocztow Francuzkich. — Odpowiedź: *Zezwolono, chorzy ci iednak po ſwoim uzdrowieniu tymże ſamym warunkom podlegać będą iak cały garnizon.*

Art: VII. Z obu ſtron zoſtaną mianowani inżenierowie i officerowie od artylleryi dla ułożenia inwentarza pism i planow fortecy, równie iak artylleryi i innych potrzeb do obrony ſłużących, a takowy inwentarz nawzaiem sobie oddadzą. — Odpowiedź: *Ci Officerowie zaraz po zamianie ninieyszey kapitulacyi, rospoczną w fortecy dzieło ſwoie.*

Art: VIII. W tymże sposobie mianowani zoſtaną z obu ſtron Kommiſſarze dla ſpisania magazynow i artykułow żywności. — Odpowiedź: *Zezwolono tak iak w poprzedniczym artykule.*

Art: IX. Wſzyſcy do woyſka nienależący, a w fortecy znayduiący ſię, gdy zechcą iść za garnizonem, otrzymaią na to pozwolenie, niezbronno im także będzie tam iść, gdzie im ſię będzie podobało. — *Zezwolono.*

Art: X. Woyſka *Cisalpińſkie* i *Piemonckie* będą w podobnymże ſposobie iak *Francuzkie* traktowane. — *Zezwolono.*

Art: XI. Officerowie lub inni urzędnicy woyſkowi, ktorzy dla swoich intereſſow ieszcze przez nieiaki czas w *Ferrarze* zatrzymaią ſię, odbiorą pozwolenie od kommendanta Cytadelli dopoty tam zoſtać, dopoki Generał *Auſtryacki* osądzi tego potrzebę. — *Zezwolono.*

Art: XII. Zaden żołnierz lub osoba do garnizonu należąca, pod iakimkolwiek bądź pozorem nie może być zatrzymywana i napaſtowana. — *Zezwolono.*

Art: XIII. Woyſka Ceſarſkie zaraz po podpisaniu ninieyszey kapitulacyi, osadzą tak zwane pół-xiężyca na ſamym wniyściu w bramie od ſtrony miaſta. — Odpowiedź: *Woyſka Ceſarſkie osadzą bramę Soccorso.*

Art: XIV. Dla pewności dopełnienia poprzedniczych Artykułow, zakładnicy z oboiey ſtrony dani będą. — *Zezwolono.* —— Dan w *Ferrarze* dnia 23. Maja 1799.

Alberti Kapitan Inżenierow. — *Skal* Pułkownik. — *Deſau* Szef batallionu. — *Triqueurt.* — Potwierdzono przez kommendanta Cytadelli Ferrarſkiey *La Pointe.*

Na mocy tey kapitulacyi garnizon *Francuzki* z cytadelli wyszły i na 6. mieſięcy za niewolnikow woiennych poczytany ſkłada ſię z 1525 głow. W ammunicyi znalazło ſię procz poł milliona ładunkow dla piechoty, 5214. cetnarow prochu w rozmaitych faſſach, i wielka moc ſtarey broni rozmaitego gatunku, tudzież wszelkiego rodzaiu ſprzęty okrętowe.

W czaſie kiedy poprzednicza wyprawa na *Ferrarę* przedſięwziętą była, inna z drugiey ſtrony przeciw *Ravennie* uſkutecznioną zoſtała. Podpułkownik *Grill* na dniu 26. wysadził w *Porto Primaro* woyſko ſwoie i 2. trzyfuntowe armaty. Major *Pootz* wpłynął z flottyllą ſwoią do kanału *Ravenny*, maytkow ſwoich na ląd wysadził i miał zlecenie wspierać tym ſposobem attak do *Ravenny* przypuszczony. Podpułkownik *Grill* z 3ma kompaniami i 2ma ſwemi armatami poszedł przez *Pozzuolo* proſto ku *Ravennie*. Za zbliżeniem ſię nieprzyiaciel zamknął bramy, lecz te w krotce wyłamane zoſtały, poczym nieprzyiaciel cofnął ſię ku *Lugo* ſtraciwszy w ucieczce 1. armatę, 1. woz ammunicyiny, 2. officerow i do 100. niewolnika. F. M. *Kray* na wsparcie tey wyprawy poſłał ieszcze z *Ferrary* 1. ſzwadron huzarow i 2. kompanie piechoty. Chociaż *Ravenna* nie ieſt mieyscem ufortyfikowanym, tylko miaſtem proſto obmurowanym, wszelako przez zaięcie iego, cała droga nadbrzeżna i woyſka w prowincyi *Ferrarſkiey* znayduiące ſię, zaſłonione i zabespieczone zoſtaną.

Generał *Melas* donioſł, iż woyſka Ceſarſkie i *Roſsyiſkie* na dniu 21 Maja obozem ſtaneły pod *Candia* nad rzeką *Seſsia*, w zamiarze uderzenia na *Turyn* lub *Aſti*. Tym czasem F. M. L. *Bellegarde* z korpusem ſwoim pod *Chiavenna* ſtoiącym, odebrał rozkaz ścigania Generała *Lecourbe* i przeszkodzenia złączeniu ſię iego z Generałem *Moreau*. Generał *Hohenzollern* na dniu 18. o godzinie 1. po pułnocy w trzech kolumnach ku *Taverne* wkroczył, i tam o świcie uderzył na pułbrygadę *francuzką*, a wyparowawszy ią z iey ſtanowiſka, daley ścigał, gdy iednak Generał *Lecourbe* reſztę ſwoiey dywizyi do ſiebie ściągnął, przeto zaszła potyczka pod *Pirongo* bardzo zapalczywa po którey iednak Generał *Lecourbe* aż za *Monte Cenere* cofnął ſię. Tu iuż Hrabia *Hohenzollern* poznał niepodobieńſtwo atakowania ſtanowiſka nieprzyiacielſkiego z kilku batallionami, tym bardziey, że dywizya nieprzyiacielſka Generała *Loison* ſtała pod *Bellinzone*, przeto osadzić tylko kazał *Taverne*, a Pułkownikowi *Strauch* połączyć ſię pod *Lugnano* z Xiążęciem *Rohan*, ſam zaś iak wiadomo, wrocił ſię dla zaięcia cytadelli *Medyolańſkiey*. W tych utarczkach wpadło w nasze ręce przeszło 100. *Francuzow*, w zabitych maią oni do 300 ludzi, my mamy 9 zabitych i 25 rannych.

Generał *Vukaſſovich* pod dniem 19 Maja donoſi o zaięciu miaſta *Casale* i *Valenza*. Załoga nieprzyiacielſka z pierwszego miaſta cofnęła ſię do *Monte Calvo*. Zoſtawiła tamże 5 armat, 3 mozdzierze i znaczne zapasy ammunicyi, broni, tudzież magazyn. — Generał *Melas* przyſłał także obszerne opisanie bitwy pod *Marengo* na dniu 16 Maja zaſzłey. Nieprzyiaciel przeszedłszy w tymże dniu przed świtem rzekę *Bormidę*, attakował o 8 godzinie forpoczty nasze z dwiema dywizyami GG. *Victor* i *Grenier*, a tak forpoczty, naturalnie cofnąć ſię muſiały. To cofnienie odbyło ſię w naylepszym porządku do *St Giuliano*. Generał *Luſignan* dowiedziawszy ſię o tym attaku, poſłał zaraz pomoc forpocztom naszym, a potym wyruszyć kazał dywizyi Generała *Frölich*, obozem pod *Tore di Garofole* ſtoiącey. Pod *St Guiliano* napotkała ona na 5 batallionow Xiążęcia *Roſſyiſkiego Pankrazion*, który maszerował do *Cambio*, lecz dowiedziawſzy ſię o attaku, poſtanowił wspierać woyſka Ceſarſkie. Wszyſtko uszykowało ſię do boiu i nasze battalliony zaczeły nieprzyiaciela attakować. Nieprzyiaciel naymocnieyszy czynił odpor, i długo bitwa była nie rozſtrzygnioną. Nasze prawe ſkrzydło po dwakroć zoſtało złamane, lecz przecie do porządku przyszedłszy odparliśmy nieprzyiaciela. Nakoniec Xiąże *Pankrazion* posunął ſię na lewe ſkrzydło nieprzyiacielſkie i zagrażał mu odcięciem. Gdy ſię to działo na prawym ſkrzydle i śrzodku armii naszey, Generał *Luſignan* odebrał wiadomość, iż kolumna nieprzyiacielſka chciała lewe nasze ſkrzydło otoczyć, poſłał przeto iak nayśpieszniey po poſiłki do F. M. L. *Kaim* pod *Torre di Garofole* ſtoiącego, które gdy przyszły i gdy to nieprzyiaciel spoſtrzegł, zaczął ſię wszędzie cofać o godzinie 4 po południu. Całe korpus nasze pomimo kartaczowego ognia nieprzyiacielſkiego wyruszyło ku *Marengo*. Nasza piechota nie była w ſtanie doścignąć cofaiącego ſię nieprzyiaciela, a z kaweleryą nie chciał ſię za niemi zapędzać Generał *Luſignan*, ani nowych attakow przedſiebrać, gdyż nieprzyiaciel w kawaleryi daleko nas przewyższał, wyſłał tylko kilka oddziałow za nieprzyiacielem, które zaiąwszy mu nieco niewolnika, przymuſiły go do zerwania iak nayſpieszniey moſtu. Zapadaiąca noc przynioſła koniec dalszey walce. Strata nasza w tey bitwie wynoſi 43 zabitych 404 rannych i 273 zamieszanych i niewolnikow.

Podług donieſień Arcy-Xięcia *Karola* dnia 23. z pod *Biſſingen*, nieprzyiaciel dniem wprzod ſpoſtrzegłszy, iż G. *Nauendorff Winterthur* chciał zaiąć, wyruszył naprzod, i osadził piechotą swoią *Höltlingen*, przed wſią zaś rozłożył ſię regiment czerwonych huzarow *Francuzkich*. Generał *Kienmayer* attakował ich, wielu poraził i zabrał w niewolę. Poczym piechota nieprzyiacielſka opuściła *Höltlingen* i udała ſię do *Winterthur*. Ztamtąd wyszły potym dwa bataliony nieprzyiacielſkie z 2ma armatami, tudzież liczną kawaleryą, i attakowały trzy razy *Höltlingen*, co trwało aż do nocy, lecz nakoniec z ſtratą wielu ludzi nieprzyiaciel cofnąć ſię muſiał. Nasza ſtrata wynosi 60 ludzi naywięcey rannych. Arcy-Xiąże na dniu 23 rozkazał armii wyruszyć z obozu pod *Singen*, przeyść pod *Biſſingen* przez *Ren*, i niedaleko z tamtąd ſtanąć obozem.

Nakoniec Arcy-Xiąże *Karol* pod dniem 28. Maja z głowney kwatery w *Winterthur* donoſi, iż

na dniu 25.

nieprzyiacielſki Generał *en chef Maſſena* przypuścił powszechny attak do woyſk naszych, i zaiął *Frauenſeld*, właśnie w tym czaſie kiedy F. M. L. *Petrasch* ſzedł na zaięcie tego ſtanowiſka. Bitwa była iedna z naykrwawszych, i trwała przez dzień cały. Nasza piechota okazała naywiększą ſtałość w naytęższym ogniu, Xiąże *de Rosenberg* dowodzący regimentem *Kinſkiego* otrzymał kontuzyą, co go iednak nie wſtrzymało od dalszego dowodzenia. Strata z obu ſtron była rownie znaczna, zapadaiąca noc przyniosła koniec bitwie, iednakże muſieliśmy zoſtawić ſtanowiſko w ręku nieprzyiaciela, który attak ſwoy z 3ma dywizyami uſkutecznił. Liczba zaiętych w niewolę nieprzyiacioł wynosi do 500. Na dniu 26. Arcy-Xiąże poſtanowił attakować nieprzyiaciela od *Pſyn i Wyll*, wyſłał przeto Xiążęcia *Reuss* z ſwoią dywizyą za *Pſyn*, dla połączenia ſię z F. M. L. *Hotze*. Na dniu 27. attak wspomniony był uſkuteczniony pod dowodztwem F. M. L. *Hotze*, i Xiążęcia *Reuſs*. Nieprzyiaciel wszędzie ze ſtratą był odparty, a zupełne połączenie armiow naszych w *Szwaycaryi* działaiących, ieszcze na dniu 27. pod *Winterthur* i *Neſſtenbach* dokonane zoſtało, przez co nieprzyiaciel przymuszony był nazad ſię do ſwoiey pozycyi pod *Zurich* cofnąć. W tym dniu zaięliśmy nieprzyiacielowi 300. niewolnikow i 4. armat. To pierwsze woyſk naszych do *Szwaycaryi* wkroczenie ſprawiło, iż Generał *Maſſena* przymuszony zoſtał wyſłanego do *Włoch* z iedną dywizyą Generała *Lorche* nazad do ſiebie cofnąć.

Drugi nadzwyczayny dodatek do gazety Dworſkiey pod d. 4 Czerwca ieſt w naſtępuiącey treści: „Przez przyſłanego tu wczoray od F. M. *Suwarow* kuryera, Generał *Melas* doniosł, iż na dniu 27 Maja miaſto ſtołeczne *Piemontu*, *Turyn*, przez Generała *Vukaſſovich* do poddania ſię wezwane zoſtało. Po odebranym odmowieniu, Generał *Vukaſſovich* rzucił kilka kul do miaſta, przez co kilka domow przy bramie *Po* leżących zapaliło ſię. To przywiodło dobrze myślących uzbroionych mieszkańcow tamteyszych, pomimo sprzeciwiania ſię nieprzyiaciela wspomnioną bramę Generałowi *Vukaſſovich* otworzyć. Dwa ſzwadrony huzarow wkroczyły zaraz do miaſta i ścigały nieprzyiaciela aż do bramy cytadelli, przy której 40 ludzi zaięły w niewolę. Nieprzyiaciel schronił ſię do cytadelli. Dywizya F. M. L. *Kaim* osadziła miaſto, i była przeznaczona do blokowania cytadelli wewnątrz, a zewnątrz blokuie ią Xiąże *Pankrazion*. W arsenale i na wałach znaleźliśmy 360 armat rozmaitego kalibru, i bardzo znaczny ſkład kul, bombow, tudzież więcey iak 6000 cetnarow prochu. Nieprzyiaciel zoſtawił także ſzpital z 215 choremi. Zaraz po wkroczeniu naszym do *Turynu* nieprzyiaciel przez godzinę ſtrzelał z cytadelli do miaſta, a nazaiutrz od świtu aż do 5 zrana; potym iednak zaszła z nim umowa, iż przeciw miaſtu nic działać nie będzie. Generał *Sekendorff* ktory z woyſkami swemi ku *Alexandryi* wyruszył, w czaſie kiedy Generał *Roſſyiſki Szweykowſki* na lewym brzegu *Tanaro* tamteyszą cytadellę otoczył, blokuie ią także z ſtrony miaſta, a forpoczty iego rozciągaią ſię od *Scrivia* za *Novi Caſine*, *Carantino* do *Maſſo* nad *Tanaro*, kozaki zaś dochodzą aż do *Casale*. Nieprzyiaciel naygłownieysze ſiły ſwoie ściąga ku *Coni*.

z Londynu dnia 28. *Maja*.

Nayświeższe wiadomości z *Irlandyi* pod dniem 24. donoszą, iż Lord *Bridport* ſtoi zawsze z flottą ſwoią z 26 liniowych okrętow złożoną w *Bantry Bay*, i nieſłychać aby rząd poſłał wzmocnienia Lordowi *St Vincent*.— Potwierdza ſię, iż flotta nasza przez szturm od *Cadix* odpędzoną zoſtała, i że Lord *Keith* z 13. okrętami liniowemi do *Tetuan* na brzegach *afrykańſkich* zapłynął. W *Gibraltarze* było 5. okrętow woiennych, gdzie ſię także Lord *St Vincent* znayduie. — Z *Portsmouth* do *Gibraltaru* wyſłano iak nayspieszniey 8my regiment. — Hrabia *d'Artois* przybył tu *incognito* w przeszły Piątek i miał konferencyą z Krolem w przytomności Lorda *Grenville*. Nazaiutrz jadł obiad u Lorda *Grenville* w towarzyſtwie Pana *Pitt* i innych urzędnikow ſtanu. Nie wątpią tu, iż ofiarował rządowi usługi swoie i chciał ſię poſtawić na czele Emigrantow *Szwaycarſkich*, tym bardziey że za Monarchij *Francuzkiey* kommendę miał nad regimentami *Szwaycarſkiemi*. Oddał także liſt Krolowi od Ludwika XVIII. Wszakże nie znaleziono ieszcze za rzecz przyzwoitą formować korpus Krolewſkie pod jego dowodztwem, i Hrabia *d'Artois* odiechał napowrot do *Edymburga*.

z Paryża dnia 28. *Maja*.

Rapport urzędowy od Armii Włoſkiey Dyrektoryatowi Wykonawczemu przez Generała Kommenderuiącego Moreau przeſłany.

Armia *Włoſka* rozłożona między Rzekami *Po i Tanaro*, maiąca *Alexandryą* po prawey, a *Walencyą* po lewey ſtronie; zaymuiąc przez mocne oddziały woyſka *Casal i Verrue*, była w gotowości dzielnie przyiąć nieprzyiaciela, gdyby zamyślał doświadczyć przeprawy przez *Po i Tanaro*. W rzeczy ſamey dnia 11. Maja po rozmaitych obrotach uſkutecznił przeprawę przez *Po*, lecz roztropne i dzielne urządzenia Generała Adjutanta *Garreau*, dowodzącego lewym ſkrzydłem Dywizyi Generała *Grenier*, potrafiły rozproszyć nieprzyiaciela: ci wszyscy, którzy przeszli na prawy brzeg rzeki, byli zabici lub w niewolą zabrani. Sam ieden batalion 106tey Pułbrygady pod dowodztwem Szefa batalionu *Dupellin* przymuſił 500. *Auſtryakow* do złożenia broni.

Dnia 12 z rana korpus od 7. tyſięcy *Moſkali* przeprawił ſię przy *Baſſignano* przez *Po*, i obrocił ſwoy attak na *Pecetto*. Generał *Moreau* przewidział ten zamyſł, przygotował zatym dywizyą Generała *Grenier*, która mężnie przyięła nieprzyiaciela. Atoli ta dywizya z trudnością ſię przeciw tak wielkiey liczbie utrzymywała, gdy przybycie świeżego woyſka, roſtropność i znakomite męſtwo, które zawsze zaszczycało ſzefa Brygady *Gardanne*, który nim kommenderował, zaczęło odpierać nieprzyiaciela. W tymże ſamym momencie dywizya Generała *Victor*, którému Generał kommenderuiący iak nayspieszniey pomykać ſię kazał, gdy ſtaneła na wzgorkach *Pecetto*, natychmiaſt *Moſkale* attakowani byli z przodu i z lewego ſkrzydła. Bitwa była długa i uporczywa. Dom wieyſki wśrzod placu bitwy znayduiący ſię, po kilka razy był wzięty i odebrany. Nakoniec nieprzyiaciel zaczął ze wszyſtkich ſtron uſtępować, wieś *Baſſignana* zoſtała zaięta. *Moſkale* w rzekę wpędzeni, gdzie ich przeszło 2. tyſiące zatoneło. Generał *Szubarf*, który niemi dowodził, zoſtał zabity. 7. do 800. ieńcow, 5. armat, 1. chorągiew, wielka liczba wozow z ammunicyą i bagażami nieprzyiacielſkiemi, zaświadczaią o waleczności woyſk naszych. Artylerya naylepiey ſwoią czyniła powinność. Generał *Quesnel* ranny w ramię z muszkietu, zaſtąpionym zoſtał przez Generała *Piemontſkiego Colli*, który w tym zdarzeniu, i odtąd iak ſię znayduie w Armii, dawał dowody ſwoich talentow i ſwoiey nieuſtraszoney odwagi. Z naszey ſtrony mieliśmy 300. ludzi tak w zabitych iako i rannych. Kilku officerow wyższego ſztabu, muſieli dla ran zeyść z placu bitwy, między innemi Kapitan *Faugerousse*, który miał nogę od kuli ſtrzaſkaną ranę w głowie, i zabitego pod sobą konia. Generał kommenderuiący Szefa Brygady *Gardanne* mianował na placu bitwy Generałem Brygady, rownie iako i Generał Adiutanta *Garreau*, Adiutantow zaś *Grenier* i *Faugerouſſe* Szefami ſzwadronow.

Armia Dunaiu.— *Wypis z korrespondencyi Generała Kommenderuiącego Maſſeny*.

Generał *Maſſena* donosi Dyrektoryatowi, iż ſtosownie do obrotow nieprzyiaciela w *Rhinthal*, i roznych poruszeń w rozległości linii, któraby go była przymuſiła do podrobienia ſił ſwoich, przedſięwziął połączyć ie w iedno korpus, co mu daie ſposobność do attakowania i porażenia nieprzyiacioł we wszyſtkich mieyscach, do którychby poyść zamyślali. To rozporządzenie tym ieſt pożytecznieysze, iż kray między *Renem* i między nim leżący, nie daie żadnego ſtanowiſka, z któregoby nieprzyiaciel mogł korzyſtać dla przeſzkodzenia w czuwaniu na niebespieczeńſtwo *Helwecyi*, aż do bliſkiego momentu, w którym przedſieweźmie kroki zaczepne. Generał *Humbert* ciągnąc ku *Lichtenſteig*, był napadnięty od nieprzyiaciela, któremu pożytecznie ſię opieraiąc, zabrał 150 ludzi w niewolą.— W innym liście z *Zurich* pod d. 1. Prairial (20 Maia) Generał *Maſſena* donosi Dyrektoryatowi, iż Generał *Suchet* przybył dnia 19. Maja z swoią Brygadą do *Urseren* pomimo przeszkod, które przez byſtre i roſtropne uprzątnął obroty. Te obroty uczynione były po attaku przez *Auſtryakow* na *Lucienſteig* na d. 25. Maja. Przewyższaiące ſiły, których nieprzeiaciel w tym mieyscu użył, nieotrzymały ſpodziewanego ſkutku. Odpor był tak ſilny, iż kanonierowie *Francuzcy* woleli na ſwoich armatach śmierć chwalebną odebrać niż onych odſtąpić.

Dziennik *Przyiaciel Praw* zawiera w sobie Liſt z główney kwatery w *Alexandryi* pod dniem 12. Maja, w którym wyraża: „Armia nasza cofneła ſię ku *Turynowi* poniżey *Po* i udała ſię w okolice *Tortony* i *Alexandryi*, ten obrot nieprzewidziany od nieprzyiaciela, uſkutecznił ſię, a *Moreau* zaymuiąc to ſtanowiſko, gotuie ſię do korzyſtania z ſłabości w ktorey armia nieprzyiacielſka zoſtaie, przez znaczny oddział ktory wyſłała przeciwko Armij *Neapolitańſkiey* w celu przeszkodzenia iey połączeniu ſię z Generałem *Moreau*. To połączenie nie może przyiść do ſkutku iak na początku *Prairial*, o czym gdy wątpić nienależy, nasze szwanki będą tylko momentalnemi, a nieprzyiaciel ktory zmnieysza swe ſiły, wkrotce przymuszony będzie nawzaiem uſtąpić. Jeſt pilną potrzebą, ażeby *Francya* poſłała znaczne ſiły do *Włoch*, a osobliwie do *Piemontu*, gdzie daią ſię widzieć poruszenia mogące ſprawić niespokoyność w tyle naszey Armij. Wiele *Francuzow* iuż ſię ſtali ofiarą napaści, między innemi Generałowie *Carra-St Cyr* i *Musnier* bywszy ſzef ſztabu generalnego. Nasza głowna kwatera ieſt w *Alexandryi*. Woyſka nasze rozciągaią ſię aż do *Novi*, przez które Armia nasza ſtyka ſię z *Genuą* i całą Rzplitą *Liguryiſką*. Kaſſa Armij przyprowadzoną zoſtała do *Genui*, gdzie dnia wczorayszego przybyła. Spodziewamy ſię poſiłkow od *Genueńczykow*.— Generał *Perignon* który dowodził w *Hiszpanij* przybył dnia onegdayſzego do *Genui*. Wyiechał ón z rozkazami i inſtrukcyami Generała kommenderuiącego, ażeby urządził i uſkutecznił połączenie dwóch Armiow.

Podług liſtow z *Rzymu*, dwie ſilne kolumny Armii G. *Macdonald* przybyły tu dnia 8. Maja. Ich przybycie ſprawiło tam nieiakie poruszenie. Niektóre osoby rozgłaszały, iż *Francuzi* przybyli na rabunek. Rozſiewacze tych poſtrachow zoſtali ſchwytanemi i rozſtrzelanemi.

Dyrektoryat *Liguryiſki* kazał wziąść w zakład wiele osob znacznieyszych familii, między którémi Deputowanych *Durazzo*, *Grimaldo*, *Spinola*, *Pallavicini*. Wszyſtkich innych ex-ſzlachty przyniewolono, ażeby ſię udali do ſamey *Genui* na mieszkanie.

Z Florencyi pod dniem 9. Maja donoszą, iż gdy Generał *Macdonald* w marszu swoim dla połączenia ſię z Armią Generała *Moreau* dowiedział ſię, iż *Anglicy* i *Turcy* pomiędzy *Rzymem* i *Neapolem* wylądowali: zwrocił ſię z podroży ſwoiey, nieprzyiacioł ze ſtratą odparł, i niektore ich ſtatki przewozowe zapalił. W *Florencyi*, *Luce*, *Piſtoi* zakładnicy wzięci zoſtali, i do Cytadelli w *Liworno* zaprowadzeni, pomiędzy innemi Xiąże *Strozzi*, Margrabiowie *Caponi* i *Pazi*. Na dniu 9. rozkazano wſzyſtkim mieszkańcom do złożenia broni w przeciągu 24. godzin. W dolinie *Nievole* insurgenci srodze ukarani zoſtali. Przeciw miaſtu *Arezzo* w insurrekcyi będą emu, wyruszył Legion *Cudzoziemſki* z 4000. ludzi złożony.

Na dniu 14. Maja do *Genui* z *Malty* przybyły Kapitan okrętowy oznaymił, iż wyspa ta od 4ch nieprzyiacielſkich okrętow liniowych i niektórych fregat ieſt blokowana. Z *Tulonu* przybyła tam korweta z potrzebami woiennemi i żywnościami. Załoga miała zboża na rok cały, wina zaś i wodki na 8. mieſięcy, mało mięsa świeżego, ale podoſtatkiem solonego.

Redaktor i inne tuteysze dzienniki donoſzą, iż na dniu 25 Floreal (14. Maja) flotta *Hiszpańſka* od 19 liniowych okrętow, z *Kadix* wypłyneła. Była bardzo dokładnie uzbroioną i zaludnioną. Na dniu 16 widziano ią w odległości z *Tulonu*. Konsul *Hiszpańſki* z *Marsylii* wyiechał zaraz do tego miaſta. Wielu chce ieszcze czekać na zupełne tey wiadomości potwierdzenie. Jeżeli ta flotylla połączy ſię z flottą Admirała *Bruix*, otrzymamy zupełną przewagę na morzu śrzodziemnym, gdzie ieszcze flotta od 60 do 70 wielkich okrętow woiennych podobno nigdy razem widzianą nie była. *Malta* zoſtanie uratowaną, *Egipt* pomoc otrzyma, z wszyſtkiemi częściami *Włoch* w związku zoſtawać będziemy, ktoraż wyspa oprzeć ſię nam potrafi? etc. Flotta nasza znaydowała ſię ieszcze w *Tulonie* na dniu 20 Maja. Pracowano tam spieſznie nad naprawą 3 uſzkodzonych od burzy okrętow liniowych po czym flotta miała zaraz na morze wypłynąć. Wiemy teraz, iż flotta Lorda *St Vincent* od 17 okrętow liniowych złożona za zbliżeniem ſię flotty naszey popłyneła

do *Gibraltaru*, gdzie świadkiem była okazałego wniyścia naszego na morze śrzodziemne.

Ob. *Guilemardet* nasz Ambaſſador w *Madrycie*, pisał do Kommiſſarza Dyrektoryatu w *Baionnie*, iż przechodząc okcło *Malagi* nasza Eſkadra *Breſteńſka* schwytała ieden okręt liniowy *Angielſki* i iednę fregatę; iż ten schwytany okręt odeſłała do tego portu z przyczyny iż był nadpsuty.

Nasze Dzienniki ogłoſiły naſtępuiący Liſt pisany pod dniem 16. Maja z okrętu *Jemmape* na ſtanowiſku *Tulońſkim*: „Wypłyneliśmy dnia 25. Kwietnia z *Breſt*, i przybyliśmy do ſtanowiſka *Berthaume*. Flotta puściła ſię pod żagle dnia 27. zrana; przeszliśmy wir morſki bez wiadomości o Eſkadrze *Angielſkiey*, ktora przy naszym odiezdzie była widzianą. Wiatr sprzyiaiący zaprowadził nas aż na wysokość *Cadix*, gdzieśmy poſtrzegli Eſkadrę *Angielſką*. Natychmiaſt dany był rozkaz ſzykowania ſię do bitwy. Wiatry przeciwne przeszkodziły temu zamiarowi, odebraliśmy rozkaz płynienia do *Cadix*, lecz dla teyże przyczyny niemogliśmy tam przyſtąpić. Uszykowawszy nasze okręty, popłyneliśmy do cieśniny *Gibraltarſkiey*. Ciągneliśmy brzegami *Hiszpanij*. Przybywszy do *Kartageny*, ſtaliśmy puł dnia przed portem. W dalszey podroży przeszliśmy wyspy *Iwikę*, *Majorkę*; *Minorkę* etc. Nakoniec dnia 13. Maja weszliśmy do portu *Tulońſkiego* w iak naylepszym porządku. Niespodziewam ſię tu tak długo zoſtawać, ażebym mogł od ciebie wiadomość odebrać. — Znayduię ſię na okręcie ſkładaiącym część przedniey ſtraży. Jeſteśmy pewni probowania ſię z nieprzyiacielem.

Dnia 19. t. m. ſpuszczono z warsztatu w *Rochefort* Okręt liniowy od 90. armat, który nazwany zoſtał 18. *Fructidora*.— Admirał *Martin* przy tey okoliczności dawał obiad dla officerow *Hiszpańſkich* eſkadry *Ferrolſkiey*, tudzież dla woyſk *Hiszpańſkich* lądowych, na którym ſpełniano zdrowie nayściśleyszego ziednoczenia *Francyi z Hiſzpanią*.

Dziennik *Przyiaciel Praw* pod dniem 26 donoſi, iż Generał *Moreau* poraził także nieprzyieciela przy *Freſinetto*; 3600 ludzi zabrał w niewolą i 6 armat zdobył.— Miaſto *Carmagnola* w *Piemoncie* które było insurrekcyą podnioſło, ieſt teraz w ręku *Francuzow*. Przedmieście *Madonna* zapalone zoſtało i 400 insurgentow w akcyi zdarzoney na wniyściu do miaſta poległo na placu.— Mowią, iż nasza flotta *Breſteńſka* zabrawszy w *Tulonie* 10 tyſięcy lądowego woyſka, wypłynela znowu z tego portu na morze, i powiezie to woyſko do naszey armii *Włoſkiey* i na inne przeznaczenia.

Poſiłki ze wszyſtkich ſtron dniem i nocą pospieszaią teraz do naszey armii *Włoſkiey*.— Generałowie *Vandamme* i *Decaen* przybyli do *Strazburga*, gdzie przed ſądem woiennym usprawiedliwiać ſię będą.—Inſtytut Narodowy mianował członkami ſwemi Ob. *Pongens* na mieysce Ob. *Duſſault* i Ob. *Lacroix* na mieysce Ob. *Borda*.— W dawnym kościele *St Germain l'Auxerrois* była przed kilku dniami odprawiona uroczyſtość żałobna na pamiątkę zabitych Poſłow naszych pod *Raſtad*. Ob. *Dubroca* miał mowę pogrzebową. Hymny były ułożenia Ob. *Felix Nogaret* i *Rallier*, a muzyka Ob. *Beauvarlet Charpentier*.— Tuteysze dzienniki twierdzą, iż *Buonaparte* ſtarać ſię będzie z znaczną armią przeyść do *Turcyi Europeyſkiey*.

W *Mantuy* twierdzą *St Giorgio* dowodzi Generał *Meyer*, a w cytadelli Generał *Wielohurſki*. Aż do d. 14 Maja ieszcze żadnego wyſtrzału do tey fortecy nie uczyniono.

Połączenie G. *Moreau* z G. *Macdonald* robią Generałowie *Montrichard*, i *Gauthier*, którzy z okolicy *Bononii*, *Ferrary*, i *Modeny* cofneli ſię, gdy tym czasem *Macdonald* z *Neapolu* przez *Rzym* dążył. *Macdonald* ſtoi w kraiu *Toſkańſkim*, z tamtąd rozciąga ſię linia armii *Francuzkiey* przez *Lukkę*, *Pontremoli*, *Gavi*, *Alexandryą* etc. Niektórzy mowią, iż *Macdonald* przez *Modenę*, *Reggio*, i *Bononią* pospieszy na odſiecz *Mantuy*, i zechce okrążyć lewe ſkrzydło *Auſtryackie*.

Liſty prywatne przydaią, iż akcya dnia 12. trwała od godziny 9. z rana do zachodu ſłońca. G. *Moreau* czynił attak, przyciągnąwszy do ſiebie G. *Lecourbe*.— Liſty z *Chambery* pod d. 13. donoszą, iż w iedney dekadzie 15. tyſięcy poſiłkow przybyło do armii *Włoſkiey*, procz tego dążyły tam dywizye G. *Vandamme*, i *Xantrailles* z *Szwaycaryi* przez gorę S. *Bernarda*, rownie iak z wewnętrznych departamentow *Francuzkich* pospieszały zewsząd świeże korpusy.

Dziennik *Przyiaciel Praw* wyraża, iż *Suwarow* po podpisaniu kapitulacyi przez Generała *Serrurier* zaproſił tegoż Generała na obiad do ſiebie, i wſzelkie dla niego grzeczności okazywał. Nakoniec po długiey rozmowie o dawnieyszych kampaniach, Feld Marszałek zapytał *Serruriera*, gdzie teraz WPan poydziesz? Do *Paryża* odpowiedział *Serrurier*. Tym lepiey (rzecze *Suworow*) ſpodziewam ſię, iż tam wkrotce WPana oglądać będę. Y ja ſię też tego zawsze spodziewałem, odpowiedział z dowcipem i godnością Officer *Francuzki*.

Niektóre dzienniki zawieraią w ſobie liſt Ob. *Chabroi* officera Inżenierow Armii *Włoſkiey* datowany z *Alexandryi* pod d. 14. Marca. Po niektórych ſzczegułach o wewnętrznym położeniu *Egiptu* dodaie: odbieramy dziś urzędowe wiadomości z *Syryi*. Nasze pomyślności są tam tak wielkie, iak ſię tylko można było spodziewać. *Mammelukowie* przed przybyciem do *Gazy*, utracili 400 ludzi. Reszta około 1500. ſchroniła ſię do zamku, który zoſtał oblężonym, Armia zaś odprawiała dalszą drogę i znioſła powtornie *Mammelukow* wzmocnionych od *Dzeżara* Baszy; teraz musi ſię iuż znaydować za *Akrą*. Tym czasem zamek zoſtał zdobyty, ammunicya, bagaże i wszyſtkie sprzęty nam ſię doſtały. Kupcy kraiowi zawsze wprzod od nas o wszyſtkim uwiadomieni, donoszą iż armia zwycięzka znayduie ſię iuż w śrzodku *Syryi*. *Druzowie* i *Maronitowie* mieli ſię do *Francuzow* przyłączyć w liczbie około 20. tyſięcy ludzi. W wyższym *Egipcie* G. *Deſſaix* odnioſł wielkie korzyści nad ſzczątkami armii *Mammelukow*, i zapewnił nam zupełne i niezaprzeczone w tym kraiu panowanie.

Generał *Bernadotte* przybył dnia onegdayszego do *Paryża*. — Generałowie *St Cyr* i *Hautpolt* z powodu oſtatnich wypadkow woiennych w *Szwabij*, będą przez Kommiſſyą woienną w *Strazburgu* sądzeni. — Nowy Dyrektor *Sieyes* ieſt tu między 8. i 13. Czerwca spodziewany.

Po upłynionych trzech mieſiącach Prezydencyi Ob. *Barras*, Ob. *Merlin* zoſtał ogłoszony Prezydentem Dyrektoryatu Wykonawczego.

Na ſeſſyi Rady Starszych dnia 25 deputowany *Dubois Dubay* powſtał w bardzo mocnych wyrazach przeciw osobom, ktore ſkarb publiczny niszczą, Rada ſtarſzych nakązała drukowanie mowy iego. Tymczasem na Seſſyi teyże Rady dnia 26. zabrał głos bywszy Dyrektor *Rewbel*. „*Dubois Dubay* (rzekł on) zdaie ſię rzucać podeyrzenie łupieztw ſkarbowych tak na członki Ciała Prawodawczego, iak na członki Dyrektoryatu, utrzymuiąc że wszyscy łupiezcy ſkarbu karani być muszą, czy to oni purpurą ſenatu, czy płaszczem Dyrektoryalnym ſą przyozdobieni; podeyrzenie z takowych wyrazow powſtaiące ieſt rownie obrażaiącym Ciało Prawodawcze iak Dyrektoryat, i ſłuży tylko do nadania większey mocy pogłoſkom przez potwarz rozſianym. Co ſię mnie osobiście tycze, oświadczam, że nigdy nie byłem ani obrońcą *Scherera*, ani iego krewnym. Uczyłem ſię dopiero poznać go za powrotem iego z *Włoch*, i nic z nim wspolnego nie miałem. Opierałem ſię układowi przez 4. bywszych kollegow moich uczynionemu, do oddania naywyższey kommendy we *Włoszech Schererowi*, gdyż nie sądziłem aby czynność iego i ſiły rozumu tyle były wielkie, ile talenta, ktòre mu przypisywano. Nie chcę ia tu podnoſić głos na obronę *Scherera*, gdyż nie należę do klaſſy tych, ktòrzy z naywyższą namiętnością obſtaią za niektòremi generałami. Gdyby był Dyrektoryat poszedł za radą moią, nigdyby *Scherer* do *Włoch* poſłanym nie był. Przekładałem, iż przy wszyſtkich talentach ſwoich woyſkowych, ieſt iuż w wieku podeszłym, i nie będzie w ſtanie wytrzymać wszyſtkie trudy woienne. Chciałem wpisać w protokuł proteſtacyą moią przeciw nominacyi *Scherera*. Lecz przyiaźń, ktòrą zawsze dla kollegow moich zachowywałem, wſtrzymała mię od tego. Do tych pierwszych potwarzow względem protekcyi *Scherera*, przydano inne ieszcze potwarze. Rozgłoſzono, iż ieſtem bogaty do 3. inni do 22. a inni ieszcze do 30. millionow liwrow. Moy iednak ſposob życia tak przed, iak od rewolucyi, wszyſtkim ieſt dobrze znany. Zawsze kochałem ſtan mierny, gdyż w nim prawdziwe znaleść można ſzczęście, a gdyby w tey chwili dano mi do wyboru, przekładałbym zawsze uboſtwo nad maiątek. Uboſtwo przyzwoite ieſt człowiekowi publicznemu, urzędy piaſtuiącemu. Pysznieyszym byłbym z tego, żebym był nayuboższym, iak gdybym był naybogatszym człowiekiem w Rzpltey. Ci ktòrzy tym ſposobem nienawiść przeciw mnie ściągnąć pragną, chcą zapewne wymierzyć na głowę moią miecz zaboyczy, i attaki licznych moich nieprzyiacioł, ktòrych koniecznie (ſłużąc ze wszyſtkich ſił oyczyznie moiey) mieć powinienem. Lecz nie lękam ſię ani nieprzyiacioł, ani ſztyletu zaboycow. Prawda musi nakoniec przebić ſię na wierzch. Tym czasem wzywam tych wszyſtkich, ktorzy roznieśli, iż wielki maiątek zyſkałem, aby mi dowiedli, iż ieſt aby ieden taki, któryby za moim poparciem, albo za poparciem moich, otrzymał iaką łaſkę, kontrakt lub liwrunek. Brzydzę ſię wszyſtkiemi łupiezcami ſkarbu publicznego, lecz ich nie będę na wzor *Duboi Dubay* szukał pomiędzy członkami Ciała Prawdawczego lub Dyrektoryatu. Nie tak łatwo mogłbym rozciągać podeyrzenie tego gatunku, gdyż dzień ten, w którymbyśmy przymuszeni byli do ścigania, któ rego z członkow Ciała Prawodawczego lub Dyrektoryatu za tak podły i nikczemny poſtępek, o którym tu ieſt mowa, poczytałbym za dzień nieszczęścia publicznego.

Rewbel żądał, aby mocna mowa Ob. *Dubois Dubay* przeciw łupiezcom ſkarbu publicznego nie była drukowana, lecz Rada ſtarszych na wniosek takowy do porządku dziennego przyſtąpiła.

Po ſkończoney mowie *Rewbela* zabrał głos *Dubois Dubay*. Jeſtem tylko (rzekł) odgłosem niechęci iaką ieſt cała *Francya* unieſiona przeciw łupiezcom, ròwnie iak względem zarzutow *Schererowi* uczynionych. Przez wyrazy ktore *Rewbell* do ſiebie przyſtosował, nie chciałem ia oznaczać żadney osoby, lecz chciałem tylko dać do zrozumienia wszyſtkim urzędnikom publicznym (ktòrzykolwiek bydźby mogli) iż maią ſię spodziewać nagany i gniewu publiczności, ieżeli źle poſtępować, i rzeczy źle adminiſtrować będą.

Wczoray na Radzie 500 Ob. *François* rzekł: Oſkarżam przed wami Obywatele nowe przeſtępſtwa, iakich ſię roialiści w południowey *Francyi* dopuszczaią. W kilku dniach w departamencie *Vaucluſe* czterech urzędnikow publicznych zamordowano. Takim to sposobem codzień poiedynczo giną republikanie, takim to sposodem dzieie rewolucyi zdaią ſię tylko być dzieiami męczeńſtwa tych, ktorzy rewolucyą ſtworzyli. Więcey 30 tyſięcy republikanow padło pod ſztyletami nieprzyiacioł wewnątrz kraiu. Gdzież ſą te piękne dni, w których zgon urzędnika publicznego był przedmiotem uroczyſtości załobney. Jakaż może bydź przyczyna ciągu tylu scen smutnych? Duch publiczny zoſtał zniszczonym, naylepſi patryoci z urzędow są wygnani. Prawo obiawienia myśli ſwoich ieſt zniszczone. Nieprzyiaciele Rzpltey są ci ktorzy rząd grubą pomroką nocy okrywaią, i nie dadzą okrętowi oyczyzny zawinąć do portu szczęścia. Z tą partyą ſtoią w związku ci, ktòrzy w ciągu rewolucyi wielki maiątek zyſkali, a ktorzy drżą, aby zbior nieſkończonych łupieztw ſwoich nie byli przymuszeni powrocić ſkarbowi publicznemu. Żądam aby wdowy i dzieci zamordowanych patryotow rowne wsparcie i pensye od narodu otrzymywały, iak otrzymuią wdowy i dzieci poległych na placu obrońcow oyczyzny. Wniosek ten odeſłanym zoſtał do oddzielney kommiſſyi, a mowę Ob. *François* drukować rozkazano.

Miniſtrowie maią odtąd dokładnieysze zdawać rachunki z zarządzania ſwego, a nie wyłuszczać tylko iż tyle millionow odebrali, a tyle wydali. Muszą dowodnie teraz okazać, iż pieniądze pożytecznie obrocone zoſtały.

z Hagi dnia 2. Czerwca.

Rzecz która tu teraz naywięcey ſprawia wrażenia, gdyż ią uważaią być znakiem poruszeń nowey rewolucyi, ſą adreſſa, które na dniu 28. Maja pierwszey izbie od znaczney liczby obywatelow z *Amſterdamu* i *Enkhuysen* przeznaczonych, podług wieku ſwego do ſłużby w Gwardyi Narodowey podane były. Są one napisane zupełnie w duchu rewolucyiney partyi, która na dniu 2. Czerwca roku przeszłego obaloną zoſtała, i wyrażono w nich ieſt, iż obywatele gotowi są ſłużyć w Gwardyi Narodowey na obronę oyczyzny, byleby 1) Naprawiono zadaną ſzczerbę Konſtytucyi względem nowego utworzenia Gwardyi Narodowey. 2) Aby z zgromadzeń pierwiaſtkowych oddaleni zoſtali *Oraniści*, ktòrzy tam wcisneli ſię od dnia 12 Czerwca roku przeszłego rownie iak ſtronnicy aryſtokracyi i federalizmu. 3) Jeżeli nadewszyſtko takie śrzodki przedſięwzięte zoſtaną, które oyczyznę wyciągną z niebe-

spieczeństwa w iakim się taż znayduie według wyrażow proklamacyi Dyrektoryatu względem gwardyi Narodowey i poselstwa tegoż względem pomnożenia woyska liniowego, a które niebespieczeństwo wspomnieni obywatele rządowi samemu przypisuią. Ten adress większością został odrzuconym od wszelkiey rozwagi, Dyrektoryatowi zaś zalecono dochodzić sprawcow tych adressow. Nazaiutrz przyszło z *Amsterdamu* i innych miast ieszcze więcey podobnych adressow, których iednak tenże sam los spotkał co i pierwsze. Procz tego oddany był list Prezydentowi, z zagrożeniem reprezentantom, którzyby nie chcieli przychylić się do adressow. W tymże dniu podane były prożby od żon i krewnych więźniow stanu, którzy na dniu 20. zeszłego Listopada oskarżeni o konspiracyą, zatrzymani dotąd zostaią. Petycyoniści żądaią uwolnienia więźniow, gdyż nic im dowiedzionym nie było. Te prożby odesłano do sądu przyzwoitego. Wielu sądzi, iż wszystkie podobne usiłowania dla tego są przedsiebrane, iż teraz trzecia część Ciała Prawodawczego wychodzi i nowy Dyrektor wybranym zostanie, pierwsze na dniu wczorayszym było uskutecznione, dziś zaś przystąpiono do wyboru nowego Dyrektora, którym zapewne Ob. *Abhema* będzie.— Dyrektor *Sieyes* w powrocie swoim z *Berlina* do *Paryża* iest tu spodziewanym.

z Malagi dnia 8 Maja.

Zawczoray przybyła tu iedna korweta *Francuzka* od flotty *Brestenskiey* od 38 do 40 zaglow wynoszącey, ktora to korweta do *Kadix* od Admirała *Bruix* posłaną była dla oznaymienia w *Kadix* o przybyciu flotty *francuzkiey*. Gdy iednak przeciwne wiatry wstrzymały korwetę od popłynienia tamże, przeto musiała tu przybydź, a ztąd umyślny kuryer lądem z depeszami do *Kadix* posłanym został.— Flotta *Angielska* ktora *Kadix* blokowała, popłynęła do *Gibraltaru*. Flotta *Francuzka* na morzu śrzodziemnym ma się połączyć z flottą w *Kadix*, i innemi woiennemi okrętami w *Tulonie*.

z Hanau dnia 28. Maja.

Wszystko co było rozgłaszanym o uzbroieniach woiennych Landgrafa *Hessen-Kasselskiego* i o przeniesieniu kwatery głowney armii demarkacyiney do *Münster* iest fałszem. Mowią owszem, iż kwatera ta wstecz się cofnie do *Hildesheim*.— *Hollendrzy* nieprzestaią wzmacniać bateryami *Zutphen*, *Yssel* i *Doesburg* rownie iak okolice *Deventer*. W *Doesburg* naywięcey ludzi pracuie.— W *Kehl* i tamteyszych okolicach stoią teraz trzy pułbrygady nowo zaciężne. Procz tego *Francuzi* bardzo wzmacniaią się w tych okolicach i zdaią się mieć w zamyśle plany zaczepne, gdyż rozłożyli się na tamecznych wzgorkach. Cała linia *Nadreńska* aż do *Dusseldorfu* w stanie naylepszym obrony będzie postawiona.— Krol *Szwedzki* oświadczył, iż iako członek Rzeszy da swoy kontingens do woyny w pieniądzach, lecz iako Krol *Szwedzki* chce pozostać neutralnym.— O dochodzeniu dalszym zaboystwa Posłow *Francuzkich* pod *Rastad* zupełnie teraz ucichło, iuż nawet nie mowią więcey o złożeniu kommendy przez Arcy-Xiążęcia *Karola*.

z Strazburga dnia 29. Maja.

Mowią, iż ma tu bydź złożona wielka Rada woienna dla sądzenia Generałow armii *Dunaiu* ktorym zarzucone są rozmaite błędy popełnione przy ostatniey przez *Ren* przeprawie. Generał *St Cyr* nie iest w liczbie oskarżonych i ma się udać do *Włoch* dla dowodzenia iedną dywizyą. Generał *Joubert* ma obiąć kommendę nad armią w tych stronach, a Generał *Moreau* ma dowodzić nad *Renem*.—Generał *Massena* miał ieszcze d. 26 w swoiey mocy *Zurich*, a Generałowie *Schauenburg* i *Ferino* znaydowali się tegoż czasu w *Bazylei*.

z Manheimu dnia 30 Maja.

Korpus infanteryi i kawaleryi *Francuzkiey* attakował tego poranku *Austryakow* i wieśniakow uzbroionych w *Owenwald* w okolicach *Schriesheim*. Jedna część huzarow *Szeklera*, która się znaydowała w tym mieyscu, została rozsiekaną, inni pomiędzy któremi iest 2 officerow, zostali zabrani w niewolą, większa część iest śmiertelnie rannych.

Od brzegow Menu dnia 1. Czerwca.

Listy z *Manheimu* zapewniaią, iż *Francuzi* na mocy rozkazu Dyrektoryatu, maią z tego miasta ustąpić.

Donoszą z *Wesel*, iż panuiący Landgraf *Hessen-Kasselski*, przybył tam dnia 25. Maja.

Dnia 2. Czerwca.—Kommissya Cesarska do zamiany jeńcow wojennych, wyiechała z *Frankfortu* do *Hanau*. Zapewniaią iż konferencye jey z Ob. *Bacher*. sprawią rychłe jencow oboiey strony uwolnienie.

Dnia 3. Czerwca. — Listy z *Strazburga* donoszą, że Ob. *Budler* zastąpi mieysce Ob. *Sieyes* w Ambassadzie *Berlinskiey*.— *Francuzi* opuścili od nieiakiego czasu *Hochst* i inne poblizkie stanowiska *Menu*.

Od granic Szwaycaryi dnia 29. Maja.

Z strony *Francuzkiey* ogłoszony został w *Bazylei* następuiący list G. *Rheinwald* do G. *Ferino* pisany pod d. 27 Maja „ Donoszę ci Generale, iż nieprzyiaciel na d. 25, w całey linii swoiey od *Rapersweil*, aż do uyścia *Aar* był attakowany, i od *Winterthur* aż do *Wyl* odpędzony. W tym zdarzeniu zaieliśmy mu 3 tysiące niewolnika, między któremi znayduie się Pułkownik od huzarow *Barco*, i Xiąże *Hohenloe*. Dniem wprzod korpus nieprzyiacielski, które przy *Zurzach Ren* przeszło, przymuszone zostało z stratą 500. niewolnikow przez tę rzekę nazad się cofać.

z Szwaycaryi dnia 23. Maja.

Dwadzieścia tysięcy ludzi oddzielonych od armii *Dunaju* do *Włoch*, ktore udały się przez kray *Wallis* i gorę S. *Gotarda*, potrafiły uniknąć przed bacznością Pułkownika *Strauch* i Xięcia *de Rohan*. Ta siła iuż się połączyła z lewym skrzydłem armii Generała *Moreau*.

Listy z *Lugano* przybyłe potwierdzaią tę wiadomość, że *Francuzi* są panami gory S. *Gotarda*. Przed kapitulacyą garnizonu *Francuzkiego* w cytadelli *Medyolańskiey*, *Austryacy* mieli przypuścić mocny do niey attak, dla wzięcia iey szturmem, lecz ze stratą kilku tysięcy ludzi byli odparci.

z Lucerny dnia 27. Maja.

Armia Francuzka w *Szwaycaryi* ma swoie stanowiska przed *Zurich*; iey prawe skrzydło iest oparte o *Schwitz*, lewe o rzekę *Aar*. *Austryacy* zaymuią kantony *Sentis*, *Linth*, i *Turgowią*. Dyrektoryat posłał wczoray nowe poselstwo do Rady starszych, stosownie do przeniesienia Ciała Prawodawczego, w przypadku iakich niepomyślnych zdarzeń. Postanowiono natychmiast że Ciało Prawod: w przypadku niebespieczeństwa będzie przeniesione do *Berny*. Senat odrzucił tę rezolucyą z przyczyny błędney redakcyi; iutro będzie mu nazad podana z przyzwoitemi odmianami.

W tych dniach zaszło kilka ważnych utarczek między Republikanami i insurgentami. Mała liczba *Austryakow* i *Moskali* przeszła przez S. *Plomp* i połączyła się z insurgentami. Do woyska przeciwko nim przeznaczonego przybyło iuż 2 bataliony z *Lauzanny*. Nowy oboz przy *Mortigny* będzie zatknięty. Zapewniaią, iż dywizya G. *Lecourbe*, przeszła przez G. S. *Gotarda*. i udaia się do *Brunen* blisko w *Schwitz*.— Na sessyi wielkiey Rady d. 17. postanowiono, ażeby przez czas trwaiącego niebespieczeństwa cała *Helwecya* w oboz zamienioną została, i wszystkie magazyny broni pod rekwizycyą były poddane. G. *Massena* zebrał swoie siły około *Toss*.— Część woyska *Austryackiego* połączona z insurgentami od strony *St Remi*, zamyślała opanować gorę St. *Gotarda*, lecz od *Francuzow* odpartą została.

z Lukki dnia 7. Maja.

Francuzi czynią wszelkie przygotowania do obrony miasta. Wszyscy obywatele od 17. do 50. roku, procz należących do obrządkow publicznych, zawołani do woyska, wchodzą między bataliony i kompanie mieyscowe.

z Pizy dnia 10. Maja.

Wiadomości o niepomyślnościach *Francuzkich*, sprawiły w *Toskanij* poruszenie. Dnia 4. wieczorem widziano na górach *Lukańskich* ognie, które w godzinę ugaszono, poczym dały się słyszeć okrzyki *niech żyie Cesarz*. Te poruszenia insurrekcyine przez dwa lub trzy dni trwały, lecz skoro lud postrzegł, iż *Austryacy* nie znaydowali się ani w *Luce*, ani w *Florencyi*, iak go o tym zapewniano, zostaie w naywiększey trwodze. Korpus od 500. ludzi złożony z Gwardy Narodowey z *Liworno* i *Pizy* pomięszany z woyskiem *Francuzkim*, udał się ku *Pietra Santa*, gdzie insurgenci zaieli kilka zamkow a mianowicie *Saut de la Biche*. W *Via Reggio* wiosce *Lukańskiey*, insurgenci zaieli także zamek, lecz na widok 500. ludzi poddali się przez kapitulacyą. Sześciu dowodzcow zostało rozstrzelanemi.

z Genui dnia 13. Maja.

Z dnia 9. na 10. oddział kawaleryi *Austryackiey* wszedł do *Novi* i nałożył rekwizycye, toż samo uczynił w *Ovada*, poczym mocnieyszy korpus udał się drogą ku *Genui*. Generał *Labournier* kommenderuiący w *Gavi* wysłał oddział woyska na rozpoznanie sił nieprzyiaciela, ktorego forpoczty odparł aż do *Novi*. Niewidać podobieństwa ażeby *Austryacy* chcieli się w niebespieczne góry *Liguryiskie* zapuszczać.

Armia *Neapolitańska* pod kommendą Generała *Macdonald* złączyła się z dywizyą *Gauthier* w *Toskanii*. Liczba ich składa się z 24 tysięcy ludzi. *Bononia* iest zawsze w ręku Republikanow pod zasłoną dywizyi Generała *Montrichard* i licznego woyska ochotnikow *Cisalpińskich*. Granice i brzegi *Liguryiskie* są w okazałym stanie obrony osobliwie ważne przeyście *Bocchetta*. Linia naszych gór iest zawarowana woyskami *Francuzkiemi* pod kommendą Generała *Perignon*. Nasz Dyrektoryat wyprawił wczoray kuryera nadzwyczaynego do *Paryża*, przechodzą tu ustawicznie bataliony *Francuzkie*. Młodzież *Liguryiska* uzbraia się ze wszystkich stron dla pospieszenia na obronę oyczyzny.

Tego wieczora wyidzie ztąd pułbrygada *Francuzka* do *Toskanij*. Rozchodzi się wiadomość, iż sześć tysięcy woyska *Francuzkiego* przybyło do *Port-Maurice*. — Listy z *Liworno* pod dniem 8. Maja donoszą, iż forteca *Porto-Longone* na wyspie *Elbie* nieprzestaie silnego dawać odporu. Maiąc wolną drogę morzem, iest dostatecznie w żywność i ammunicyą opatrzona. Tego poranku wypłynęła z *Porto-Ferrajo* Tartana naładowana możdzierzami i bombami.

Gazeta *Hamburska* pod dniem 3. Czerwca odwołuie zupełnie wiadomość przez siebie podaną o porażce *Francuzow* między *Turynem* i *Coni*, i zaięciu w niewolę Generała *Moreau*, ogłaszaiąc iż przybyłe o tey porażce drukowane i pisane rapporta sfałszowane i nieprawdziwe były. Taż gazata umieszcza potym rapporta urzędowe z *Wiednia* i *Paryża*, które za naylepsze powinny służyć prawidło w dochodzeniu prawdy.

OBWIESZCZENIA

Ponieważ podług reskryptu tuteyszey Regencyi J. K. Mci de dico 20. Marca cur: Dobra Oyrzanow Zaremby i Zelechow do Massy activorum po Ur: niegdy Pawle Białobrzeskim, do ktorey sukcessyonalny Liquidationis process podniesiony iest, należące, w Dzierzawę przez publiczną Licytacyą wypuszczone być maią, i końcem tego Termin Licitationis na 21. miesiąca bieżącego w Oyrzanowie na fundamencie Proclama w tuteyszym sądowym mieyscu zawieszonego wyznaczony iest, czynię Wam więc o tym, iako nominowany do tego Kommissarz niniejszym ieszcze wiadomo, wzywam oraz wszystkich Dzierzawę obiąć ochotę maiących, aby się dnia wyżey rzeczonego w przepisanym czasie w Oyrzanowie stawili, i wasze offerty do Protokułu podali, Taxa względem wyżey rzeczonych trzech Dobr expedyowana może być w Regestraturze tuteyszey Regencyi codziennie przyznaną, o kondycyach zaś Dzierzawy u Kuratora Massy Justitiæ Kommissarza v. *Winterfeld* zainformować się dokładniey można w Warszawie Dnia 7. Junij 1799

Ur. Konsyliarz Sukindorff vigore Commissionis.

Strykow. — W Terminie dnia 9go Lipca 1799. zrana o godzinie 9. i następuiących dni będą w tuteyszey Powiatowey sądowniczey Kommissyi rożne pofantowane rzeczy, iako to: Złoto, Srebro, Zegarki, różne Suknie, Miedź, Cyna, Szkło, Meble, Zaprzęgi, Bydło i Wozy, więcey daiącym za gotowym zaraz zapłaceniem w grubey monecie sprzedane. Maiących chęć do kupna niniejszym zaprasza się, wspomnionego dnia w naszey Kommissyiney izbie znaydować się; i więcey daiący za wyliczeniem więcey podanego kwantum w grubey monecie wydania zaraz rzeczy oczekiwać ma.— Oraz czyni się tym interessantom których są rzeczy pofantowane wyznaczony termin niniejszym publicznie wiadomo, iż onychże rzeczy publicznie w tym terminie sprzedane będą, podług czego nietylko ci dłużnicy, ktorych iuż pofantowane są rzeczy zachować się maią, lecz oraz i ci ktorychby ieszcze aż do wyznaczonego terminu rzeczy zafantowane były, przy tym także wzmiankuie się, że tak te rzeczy, ktore względem długow winnych wierzycielom, iako też pozostałych kosztow i należytości zafantowane są, w tymże terminie sprzedane będą.— Dnia 29. Maja 1799. roku.

Król: Prusk: Połud: Sprawiedliwości Powiat: Kommissya.

DONIESIENIA.

Nie wątpi się, prawda o tym, że trunek dla osob brzemiennych JP. *Lenhardta* Doktora w *Kwedlinburgu* wyśmienity przez publiczne karty Niemieckie iuż w niniejszey Prowincyi wsławionym iest. Sprawca tego lekarstwa tak dobroczynnego zachęcony przez niektorych z doświadczenia własnego dzielność tego trunku znaiących, iako też z powodu miłości bliźniego, dał się nakłonić, niemaiących żadney języka Niemieckiego wiadomości, o tymże lekarstwie obwieścić. Ku temu końcowi rozumie, przez podawanie słowne niektorych obwieszczeń rzeczonego i z doświadczenia znanego trunku w Gazetach do wiadomości, celu swego naypewniey doścignąć. Bądź to dla oddalenia wszelakiey chluby, bądź też, że doświadczenia powtorne naypewnieyszemi są dowodami. Kto się o tym dokładniey zainformować praguie, niech się uda do JP. *Fischera* Kaznodziei polnego w regimencie pieszym *v. Lattorff* na Nowym Swiecie pod Nrem 1255. stoiącego.

Obwieszczenie z prożbą do wspól-siostr moich mężatych stanu Szlacheckiego i Mieyskiego, tyczące się ich brzemienności.

„JP. *Lenhardt* Doktor w *Kwedlinburgu* mąż nieustanney o dobro ludzkie czynności, nie tylko swemi księgami i leczeniem niemal niedościgłym powagi wszelkiey i zasług godnym się uczynił, ale też i tym, że dla niewiast brzemiennych wynalazł lekarstwo, które takowe niewiasty nie tylko przy zdrowiu utrzymuie, ale też rozwiązanie ich cudnie ułatwia, a rodzące przeciw wszelakim przypadkom i chorobom zabespiecza. Jestem matką sześciorga dzieci, na czas mey pierwszey trzykrotney brzemienności nie tylko kurcze naygwałtownieysze i inne przykre przypadki ponosić musiałam, ale też porod był naybolenieyszy i z tylą fatalnościami połączony, że wszyscy około mnie będący nieprzestali o życie moie być troskliwemi. Po takowey dwa lub trzy dniowey męce; porodziłam, wpadłam ale ordynaryinie w 8. do 10. tygodni trwaiącą chorobę. Przypadkiem dostała mi się książka JP. *Lenhardta* do rąk z napisem: *Lekarstwa bez maski*, w ktorey niespodzianie trunek przez tegoż powagi godnego Doktora brzemiennym zalecony niewiastom znalazłam. Będąc znowu w tym stanie, pisałam natychmiast do niego, żądaiąc i rady i książce jego dla niewiast brzemiennych lekarstwa zaleconego. Po odebraniu tegoż, zażywałam jego podług przepisu, i muszę na rzecz moich bliźnich iawnie zeznać, żem w przeciągu brzemienności mey nie tylko zdrową została, ale też rozwiązanie moie tak snadne w dwoch godzinach nastąpiło, że nawet w porownaniu z przedeszłym porodzentem, ledwom się o porodzeniu przekonała. Po porodzeniu stan zdrowia taki był, żem się iuż dnia czwartego iako zdrowa kobieta robotą domową zatrudniała.—Lubo te namienione przypadki z prawdą zgadzaiące są, tom iednak wszystko nie lekarstwu, ale przygodzie iakowey przypisywała. Z tey przyczyny niechcąc niewcześnie, iako się często dzieie, rzeczy tey ogłaszać, zamilkłam dziękuiąc w skrytości serca mego Opatrzności Boskiey mnie ratuiącey. W następuiącey brzemienności powodowałam się samym biegiem natury. Ledwo co czwarty brzemieenności mey nadszedł miesiąc, nadeszły i z nim wszelkie przypadki dawne. Czym prędzey pisałam po lekarstwo do JP. *Lenhardta*, a po zażywaniu onego, wszystko się iak przedtym szczęśliwie udało. Mam iuż sześcioro dzieci, używałam i teraz w szostey mey brzemienności tegoż lekarstwa iako w dwoch przedeszłych, a muszę zeznać, że te same pomyślne nastąpiłz skutki, będąc z dziecięciem zdrową. Jeżeli więc co iest godne do publiczney być wiadomości podane, tedy iest ten iedyny rodzaiu tego trunek. Mam to sobie za nieodbitą powinność każdego takowego lekarstwa potrzebuiącego o tym obwieścić, gdyż przykłady częstokrotne nauczaią, że niewiasty samemu trefunkowi się polecaiące, w choroby wpadaią, z których ich sztuka i wiadomość naybiegleyszego lekarza wydźwignąć nie potrafia, a nieszczęśliwe takowe śmiercią płacić muszą.

F—ch von R.

Przybył do Warszawy Otel Tyrolczyk z Mitenwald, mieszkaiący na ulicy Nowey w śrzodku ulicy Wierzbowey, pod N. 614 przeciw kowala, ma do przedania rożnego gatunku Skrzypce, Altowki, Basetle, tak stare iuż ograne iako i nowe, Quartwiole, iako też rożnego gatunku dęte Instrumenta, strony Włoskie etc. Ktoby sobie z Prześwietney Publiczności życzył ktorego z tych Instrumentow, prosi o udanie się w pomienione mieysce.

Podaie się do wiadomości, iż na dniu 17. tego miesiąca i roku bieżącego po południu o godzinie 2. i w następuiące dni w kamienicy na Zoliborze pod Nrem 1790. różne rzeczy, iako to: Brillianciki, Srebra, Zegary, Porcellana, Faians, Zierściadła, Lustra, różne Szła, Cyna, Miedź, Mosiądź, Pościel, Bielizna, Futra, suknie Damskie, Obrazy, Kopersztychy, Karety, Mebla, sprzęty domowe i różne drobiazgi na publiczney Aucyi za gotowe pieniądze currant zwane, więcey daiącemu sprzedane będą.

Oznaymuie się Publiczności, iż w pałacu Wolbromski zwanego przy ulicy Senatorskiey sytuowanego sub Nro 460. w Magazynie żelaznym, iest Kotłow 15. lanych żelaznych do robienia Potażu, ktoby sobie tych życzył nabyć, niechay się nadgłosi do wspomnionego pałacu.

Kantor tey Gazety iest w Rynku Starego Miasta, w kamienicy, JP. Eberta pod Nrem 65. na drugim piętrze.— Exemplarz groszy 20.